

Министерство на земеделието, храните и горите

**Оперативен анализ
за основни земеделски култури**

(Бюлетин № 37/2020)

София, 17 септември 2020 г.

Съдържание

1.	Проведени основни мероприятия в растениевъдството към 10.09.2020 г.	3
1.1	Жътва на есенници	3
1.2	Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно	4
1.3	Площи и производство на тютюн	4
1.4	Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди	5
1.5	Площи и производство на домати в оранжерии, краставици и зеле	6
1.6	Площи и производство от трайни насаждения	6
1.7	Площи и производство от етерично-маслени култури	7
2.	Външна търговия с основни земеделски култури	7
2.1	Износ и внос на зърнени и маслодайни култури	7
2.2	Внос на зърнени и маслодайни култури	8
2.3	Внос и износ на плодове и зеленчуци	9
3.	Цени	10
3.1	Зърнени и маслодайни култури	10
3.2	Плодове и зеленчуци	11

Забележка: *Материалът включва оперативни данни, които нямат статистически характер, а служат само като ориентир за текущото състояние на пазара, в т. ч.: оперативна информация относно проведените основни селскостопански мероприятия по данни от областните дирекции „Земеделие“, Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК) и текуща информация относно товарите с основни зърнени и маслодайни култури, преминали границите на страната чрез основните пристанища.*

1. Проведени основни мероприятия в растениевъдството към 10.09.2020 г.

1.1 Жътва на есенници

Оперативните данни към 10 септември 2020 г. сочат годишно увеличение на производството на ръж с близо 19%, дължащо се както на по-големия размер реколтирани площи, така и на по-висок добив. Събраната на този етап от жътвената кампания продукция от тритикале е с 3,5% по-малко спрямо аналогичния период на предходната година, при малко по-нисък среден добив.

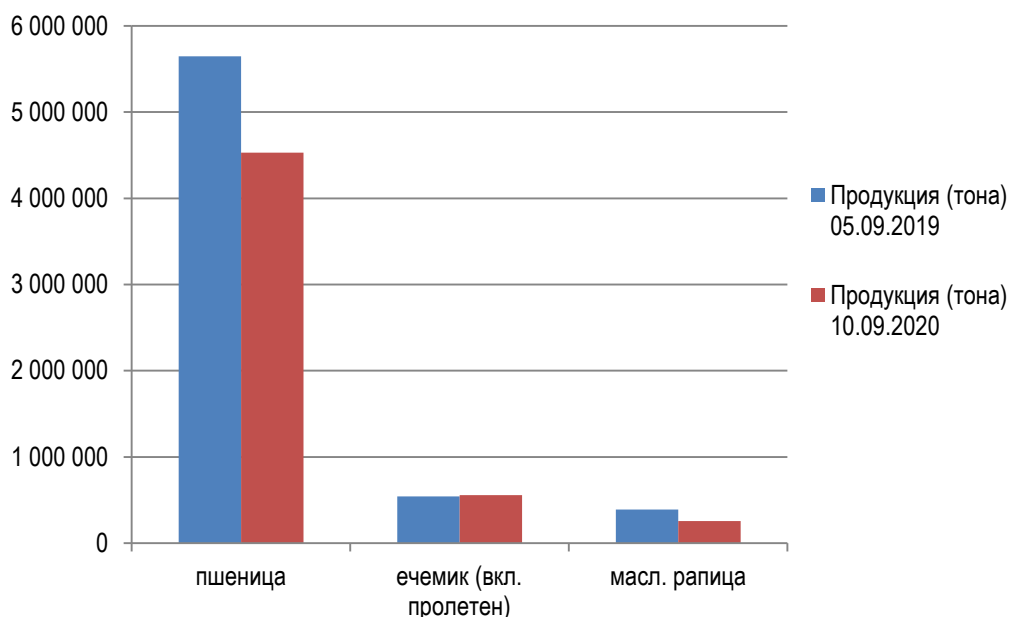
Жътва на есенници към 10.09.2020 г.

	10.09.2020					Изменение на годишна база, %			
	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	% реколтирани площи	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
Пшеница	1 176 048	1 176 048	100,0%	4 626 318	393	3,9%	3,9%	-20,6%	-23,7%
ечемик (вкл. пролетен)	138 059	138 059	100,0%	560 037	406	18,5%	18,6%	2,4%	-13,5%
маслодайна рапица	114 732	114 732	100,0%	257 614	225	-24,8%	-24,8%	-35,7%	-14,4%
ръж	6 861	6 530	95,2%	14 753	226	17,0%	11,4%	18,9%	6,6%
тритикале	13 824	13 794	99,8%	41 828	303	1,9%	1,7%	-3,5%	-5,0%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ИСАК, обработени от МЗХГ

Забележка: Площи за реколтиране = Засети площи – Пропаднали площи

Продукция от основни есенни култури към 10.09.2020 г., сравнено със същия период на 2019 г.

1.2 Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно

Продължава жътвата на слънчоглед и царевица, като към 10 септември са прибрани съответно 1 222 хил. тона и 734,9 хил. тона. Засега реколтираната продукция е под нивата отпреди една година, вследствие на отчетените към момента по-ниски средни добиви.

Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 10.09.2020 г.

	10.09.2020					Изменение на годишна база, %			
	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	% реколтирани площи	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
маслодаен слънчоглед*	809 903	629 737	77,8%	1 222 057	194	8,9%	-0,2%	-16,1%	-16,0%
царевица за зърно*	574 762	166 855	29,0%	734 883	440	26,1%	11,5%	-27,3%	-34,8%

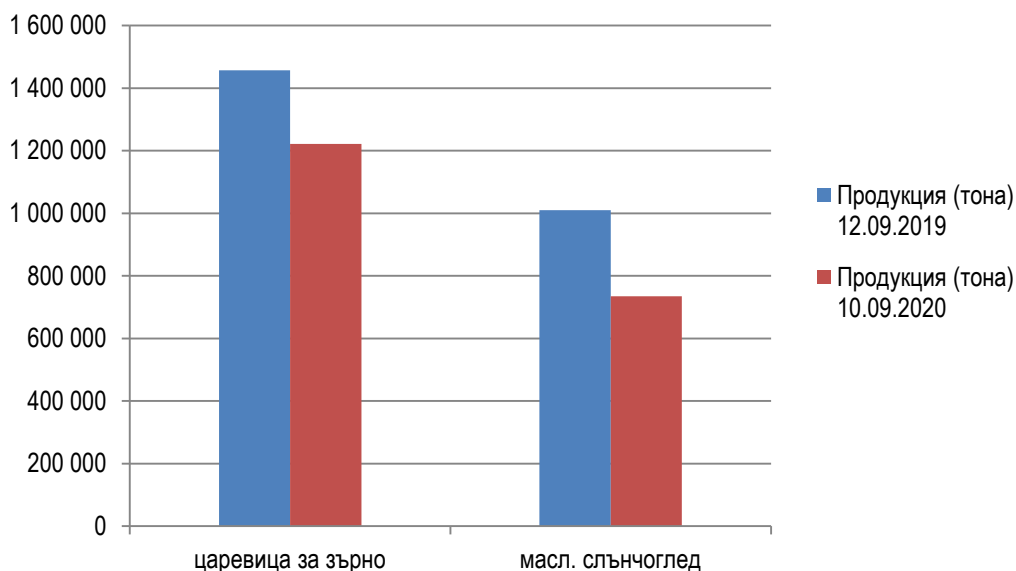
Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ИСАК, обработени от МЗХГ

Забележка: Площи за реколтиране = Засети площи – Пропаднали площи

*Информацията е съгласно подадени данни от ОДЗ към 11.09.2020 г.

**Площите за реколтиране при слънчоглед и царевица намаляват поради увеличение на пропадналите площи. Част от събраната продукция от царевица за зърно е прибрана за силаж поради засушаването.

Продукция от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 10.09.2020 г., сравнено със същия период на 2019 г.

1.3 Площи и производство на тютюн

При съществено по-малък размер на засадените площи на този етап производството на тютюн от типове „Ориенталски“, „Вирджиния“ и „Бърлей“ е от 19,4% до 32,7% под миналогодишното ниво.

Площи и производство на тютюн към 10.09.2020 г.

	10.09.2020				Изменение на годишна база, %			
	Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
Тютюн-Ориенталски	2 614	2 575	3 673	143	-15,4%	-16,0%	-19,4%	-4,0%
Тютюн-Вирджиния	1 259	1 052	1 054	100	-31,4%	-30,4%	-32,7%	-3,8%
Тютюн-Бърлей	280	261	415	159	-21,8%	-26,7%	-31,5%	-6,5%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ИСАК, обработени от МЗХГ

1.4 Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди

Към 10 септември 2020 г. прибраните количества дини и пъпеши са съответно с 25,3% и 56,4% повече на годишна база, което се дължи основно на по-големия размер засадени и реколтирани площи, като при пъпешите се отчита и по-висок добив.

При картофите по-високият добив компенсира намалението на реколтираните площи, в резултат на което събраните количества са близки до нивата от година по-рано. До момента продукцията от пипер и домати от открити площи изостава респективно с 16,9% и 49,5% спрямо година по-рано.

Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди към 10.09.2020 г.

	10.09.2020				Изменение на годишна база, %			
	Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
картофи	9 659	5 347	86 297	1 614	-5,5%	-16,8%	-0,9%	19,1%
домати на открито	2 740	2 122	28 418	1 339	-20,3%	-33,7%	-49,5%	-23,8%
пипер на открито	2 581	2 236	24 250	1 085	-3,4%	-7,7%	-16,9%	-9,9%
дини	4 624	4 080	72 685	1 781	24,9%	26,6%	25,3%	-1,1%
пъпеши*	2 737	2 481	25 271	1 019	52,3%	41,5%	56,4%	10,6%
ягоди на открито	698	698	5 263	754	-34,7%	-29,6%	-37,1%	-10,7%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ИСАК, обработени от МЗХГ

*Засадените площи при пъпешите се увеличават, съгласно потвърдени данни от общинските служби за оперативна информация.

1.5 Площи и производство на домати в оранжерии, краставици и зеле

По последни оперативни данни в оранжериите са добити 35 335 тона домати и 36 387 тона краставици.

Прибрани са 8 063 тона краставици от открити площи (вкл. корнишони) и 9 338 тона зеле.

Площи и производство на оранжерийни домати, краставици (от открити площи и оранжерии) и зеле към 10.09.2020 г.

	Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
домати в оранжерии	454	453**	35 335	7 800
краставици в оранжерии	276	383**	36 387	9 501
краставици на открити площи*	777	748	8 063	1 078
зеле	1 359	403	9 338	2 317

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ИСАК

Забележка: За културите оранжерийни домати, краставици и зеле не може да се изчисли изменение на годишна база, тъй като те са включени в оперативното наблюдение от 2020 г.

* вкл. и корнишони

** Данните са за разгънати реколтирани площи.

1.6 Площи и производство от трайни насаждения

Оперативните данни към 10 септември 2020 г. сочат ръст на производството на круши и сливи, съответно с 10,8% и 39% на годишна база, основно в резултат на по-високи средни добиви, а при сливите и на увеличение на реколтираните площи.

Като цяло, прибирането на реколтата от останалите наблюдавани трайни насаждения се движи с по-бавни темпове спрямо миналата година. В съчетание с регистрираните пониски добиви от декар при част от овощните култури, това води до редуциране на събраните до момента количества с между 24,9% (праскови) и 83,7% (винени лозя) на годишна база, като събирането на продукцията при някои култури е все още в начална фаза.

Стартира кампанията по прибиране на орехите, като до момента са добити 398 тона.

Площи и производство от трайни насаждения към 10.09.2020 г.

	10.09.2020				Изменение на годишна база, %		
	Засадени площи (вкл. млади, неплододаващи) (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
ябълки	3 490	378	2 481	656	-42,2%	-41,7%	0,8%
круши	604	188	1 007	536	-3,0%	10,8%	14,3%
праскови	2 951	2 710	20 110	742	-24,7%	-24,9%	-0,3%

	10.09.2020				Изменение на годишна база, %		
	Засадени площи (вкл. млади, неплододаващи) (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
сливи	11 139	5 775	39 663	687	13,8%	39,0%	22,2%
кайсии	3 110	1 843	6 932	376	-33,3%	-60,2%	-40,3%
орехи*	15 258	453	398	88	-	-	-
малини	1 940	1 677	3 455	206	-17,7%	-60,1%	-51,4%
лозя винени	25 289	1 611	7 257	450	-78,4%	-83,7%	-24,5%
лозя десертни	2 126	1 127	5 287	469	-46,2%	-61,1%	-27,6%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ИСАК, обработени от МЗХГ

*За орехите не може да се изчисли изменение на годишна база, тъй като те са включени в оперативното наблюдение от 2020 г.

1.7 Площи и производство от етерично-маслени култури

Към 10.09.2020 г. е налице увеличение с 3,1% на годишна база на продукцията от лавандулови насаждения, поради по-големия размер реколтирани площи.

Площи и производство от етерично-маслени култури към 10.09.2020 г.

	10.09.2020				Изменение на годишна база, %		
	Засадени площи (вкл. млади, неплододаващи) (ха)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
лавандула	20 889	16 170	69 573	430	20,9%	3,1%	-14,9%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ИСАК, обработени от МЗХГ

2. Външна търговия с основни земеделски култури

2.1 Износ и внос на зърнени и маслодайни култури

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

2020/21 пазарна година

През периода 7 – 13 септември 2020 г. през Пристанище Варна¹ са изнесени 5,5 хил. тона пшеница, а експорт на ечемик и рапица не е реализиран. Общият износ на пшеница през порта от началото на настоящата пазарна година до момента е с 50,1% под отчетения за същия период на миналия сезон, докато този на ечемик е с 89,6% повече. Все още през порта не са преминавали товари с рапица от новата реколта.

¹ През последните няколко години Пристанище Варна формира около 50% от общия експорт на пшеница и царевича и около 30% от този на ечемик, слънчоглед и рапица.

Износ на пшеница, ечемик и рапица от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

Продукти	29.06.2019 – 13.09.2019	29.06.2020 – 13.09.2020	Изменение на годишна база
пшеница	708 542	353 794	-50,1%
ечемик	34 665	65 728	89,6%
рапица	80 246	0	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

До момента не е осъществен износ на пшеница, ечемик и рапица от реколта `2020 през „Пристанище Бургас“ ЕАД, опериращо на терминал Бургас – Изток 1.

2019/20 пазарна година

По предварителни данни на НСИ (обхващащи цялата търговия със зърнени култури - по морски, речен и сухоземен път), през пазарната 2019/20 година се наблюдава ръст на износа и при трите основни есенни култури. През изминалия сезон извън страната са реализирани общо 4 947,3 хил. тона пшеница, 321,6 хил. тона ечемик и 366,2 хил. тона рапица, съответно с 19,9%, 59,1% и 2,8% повече спрямо 2018/19 година.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

2020/21 пазарна година

През първите две седмици на пазарна 2020/21 година не е реализиран износ на царевица и слънчоглед от наблюдаваните пристанища във Варна и Бургас (при осъществен такъв на 33 хил. тона царевица през пристанище Варна за аналогичния период на предходната година).

2019/20 пазарна година

По предварителни данни на НСИ, през периода септември 2019 г. – юни 2020 г. износът на царевица нараства с 28,7% на годишна база, достигайки 2 583,7 хил. тона, а този на слънчоглед – с 21,7%, до 756 хил. тона.

2.2 Внос на зърнени и маслодайни култури

2020/21 пазарна година

От началото на юли 2020 г. до момента не е регистриран внос на зърнени и маслодайни култури през наблюдаваните пристанищни терминали във Варна и Бургас.

2019/20 пазарна година

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

Според предварителните данни на НСИ, вносът на пшеница в страната през изтеклата 2019/20 година възлиза на 50,9 хил. тона, с 2,8% повече спрямо предходния пазарен сезон.

При доставките на ечемик и рапица се отчита по-значително увеличение, съответно със 165,2%, до 1,5 хил. тона и с 57,2%, до 16,8 хил. тона.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

Данните за десетте месеца на пазарната 2019/20 година сочат близо трикратно увеличение на вноса на слънчоглед на годишна база, до 743,3 хил. тона. Същевременно, доставките на царевица спадат с 30,6%, до 18 хил. тона.

2.3 Внос и износ на плодове и зеленчуци

По предварителни данни на НСИ, през периода януари – юни 2020 г. в страната са внесени 164,7 хил. тона пресни зеленчуци и 166,3 хил. тона пресни плодове, което е съответно с 3,1% повече и 4,6% по-малко на годишна база.

Отчетеното леко увеличение на общия внос на пресни зеленчуци е повлияно основно от по-големите доставки на домати – с 4,6 хил. тона (9,7%), пиперки – с 2,2 хил. тона (17,9%) и краставици и корнишони – с 1,8 хил. тона (12,9%). Повече доставени количества се отчитат и при картофите, морковите, тиквите, патладжаните и чесъна – с между 3,5% (картофи) и 63,7% (чесън). Същевременно, вносът на луковни зеленчуци намалява с 3,9 хил. тона (19,1%), а този на зеле – с 5,4%.

Намалението на импорта на пресни плодове се дължи в най-голяма степен на отчетения чувствителен спад при ябълките – с 14,3 хил. тона (35,6%). Сред останалите плодове, внасяни в по-големи количества по това време на годината, доставките на дини, праскови, ягоди, череша, кайсии и вишни намаляват в границите от 5,7% (дини) до 81,8% (вишни), а при пъпешите, черупковите плодове и гроздето – се увеличават, съответно с 6%, 26% и 43,9%. Цитрусовите плодове и бананите продължават да формират най-голям дял от целия внос на пресни плодове (около 60% през първите шест месеца на 2020 г.), като на годишна база се наблюдава повишение с близо 10% на общия им импорт, до 99 хил. тона.

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци през периода януари – юни 2020 г., сравнено със същия период на 2019 г., тона

Поток	Продукти	януари – юни 2019	януари - юни 2020	Изменение
Внос	пресни зеленчуци	159 779	164 721	3,1%
	пресни плодове	174 329	166 259	-4,6%
Износ	пресни зеленчуци	21 253	20 556	-3,3%
	пресни плодове	27 504	23 956	-12,9%

Източник: данни на НСИ (предварителни данни за 2020 г.), обработени от МЗХГ

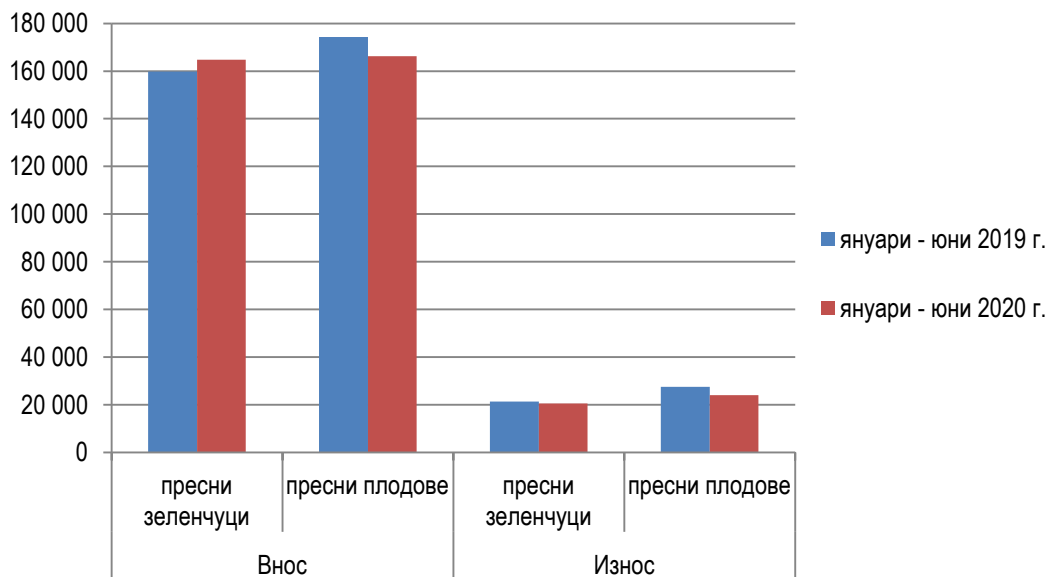
Бележка: „пресни зеленчуци“ включва търговията по тарифни кодове от 07010000 до 07099990, а „пресни плодове“ – търговията по тарифни кодове от 08010000 до 08109075.

През първата половина на 2020 г. от страната са изнесени 20,6 хил. тона пресни зеленчуци и 24 хил. тона пресни плодове, съответно с 3,3% и с 12,9% по-малко спрямо същия период на 2019 г.

Общо изнесеното количество пресни зеленчуци се свива леко вследствие от намаление на реализираните извън страната бобови зеленчуци (основно грах) - с 3,1 хил. тона или 89,3%. По-малки количества се отчитат и при лука - с 51,6% и картофите - с 43,4%. Същевременно, износът на домати, краставици, зеле, тикви, пиперки, моркови и сладка царевица се увеличава - от 7,6% при домати до близо тринадесет пъти при сладката царевица.

При общия износ на пресни плодове понижението се дължи главно на по-малкия експорт на дини - с 5 хил. тона (60,8%). В рамките на разглеждания период се наблюдава намаление на годишна база и при износа на ябълки (с 18,9%), кайсии (с 21,1%), череши (с 30,3%) и черупкови плодове (с 36,4%). От друга страна, износът на ягоди, праскови, вишни и грозде нараства с между 15,9% (ягоди) и 70,7% (грозде), а този на круши - с близо осем пъти.

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци, тона

3. Цени

3.1 Зърнени и маслодайни култури

През последната седмица се отчита леко намаление при средните изкупни цени на царевица и фуражна пшеница, съответно с 0,4% и 1% на седмична база, а цената на слънчогледа отбелязва покачване с 8,2%. Без промяна остават цените на хлебната пшеница, ечемика и рапицата.

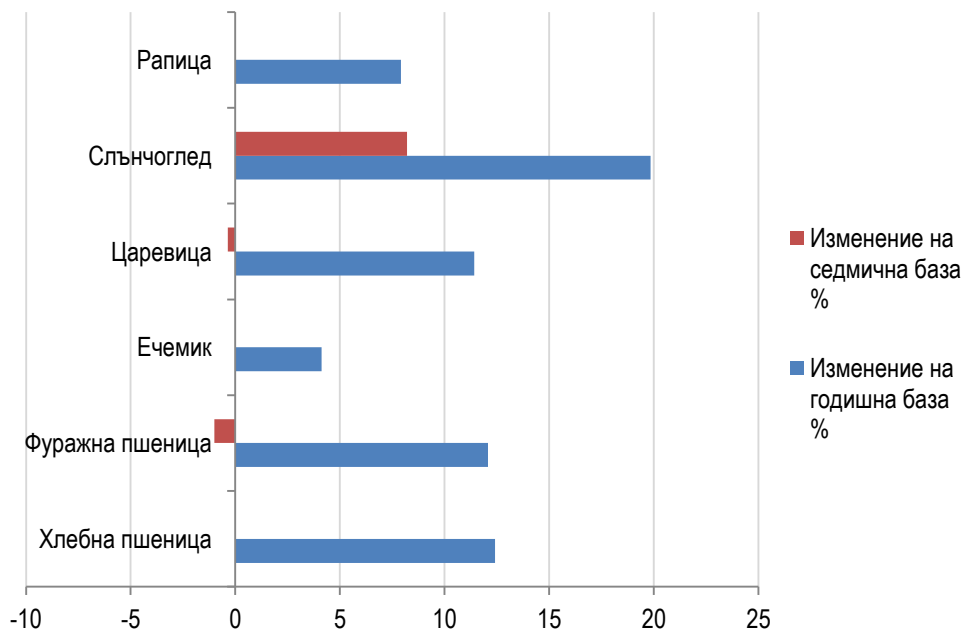
Средни изкупни цени на основни зърнени и маслодайни култури към 09.09.2020 г., лв./тон без ДДС

	11.09.2019	02.09.2020	09.09.2020	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
хлебна пшеница	282	317	317	12,4	0,0
фуражна пшеница	265	300	297	12,1	-1,0
ечемик	267	278	278	4,1	0,0
царевица	254	284	283	11,4	-0,4
слънчоглед	539	597	646	19,9	8,2
рапица	670	723	723	7,9	0,0

Източник: данни на САПИ ЕООД (средноседмични цени), обработени от МЗХГ

Всички наблюдавани основни зърнени и маслодайни култури се изкупуват на високи ценови нива отколкото по същото време на миналата година. Годишното увеличение е в границите от 4,1% при ечемика до 19,9% при слънчогледа.

Изменение на изкупните цени на основни зърнени и маслодайни култури към 09.09.2020 г.

3.2 Плодове и зеленчуци

Към 11 септември 2020 г. се отчетат разнопосочни изменения на средните цени на едро на основните плодове и зеленчуци, предлагани на тържищата в страната. Червеният пипер, краставиците (оранжерийни и от открити площи), десертното грозде, прасковите, ябълките и полските домати поевтиняват на седмична база - с между 1,5% и 13,6%, докато

цените на зеления пипер, дините, зелето, картофите и оранжерийните домати са в рамките на 2% - 16,3% над нивата от предходната седмица.

Средни цени на едро на основни плодове и зеленчуци към 11.09.2020 г., лв./кг

	13.09.2019	04.09.2020	11.09.2020	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
картофи	0,63	0,62	0,67	6,3	8,1
картофи (пресни)	*	*	*	-	-
домати (оранжерийни)	1,38	1,53	1,78	29,0	16,3
домати (открити площи)	1,06	1,18	1,02	-3,8	-13,6
домати (внос)	*	*	*	-	-
краставици (оранжерийни)	1,47	1,48	1,39	-5,4	-6,1
краставици (открити площи)	*	1,28	1,26	-	-1,6
пипер (зелен)	1,05	1,02	1,04	-1,0	2,0
пипер (червен)	1,26	1,30	1,28	1,6	-1,5
зеле	0,61	0,61	0,65	6,6	6,6
дини	0,49	0,42	0,43	-12,2	2,4
пъпеши	0,95	*	*	-	-
праскови	*	1,46	1,43	-	-2,1
череша	*	*	*	-	-
ябълки	0,98	1,63	1,50	53,1	-8,0
сливи	*	*	*	-	-
круши	*	*	*	-	-
десертно грозде	*	1,54	1,51	-	-1,9

Източник: данни на ДКСБТ, обработени от МЗХГ

* Няма данни

В рамките на последната седмица зеленият пипер, полските домати, оранжерийните краставици и дините се търгуват от 1% до 12,2% по-евтино отколкото по същото време на миналата година. Ябълките са поскъпнали с около 53%, а червеният пипер, картофите, зелето и оранжерийните домати - с между 1,6% и 29%.

Изменение на цените на едро на основни плодове и зеленчуци към 11.09.2020 г.

